ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រដ្ឋបាលជលផល
ក្រុមការងារច្បាប់នៃរដ្ឋបាលជលផល

ឯកសារបណ្តុះបណ្តាល

ច្បាប់ ស្តីពី ជលផល

រៀបរៀងដោយៈ

ឯកឧត្តម ណៅ ធួក "ប្រធានរដ្ឋបាលជលផល"
លោក លី វុទ្ធី "ប្រធានការិយាល័យអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍"
លោក សំ សត្យា "មន្ត្រីការិយាល័យវិវាទ"

ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៦

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង

មាតិកា

ឈ្មោះ ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម: ១

ជំពូក ១: អំពីរដ្ឋបាលជលផល និងការគ្រប់គ្រងជលផល ២

១. រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលជលផល ២

២. ការគ្រប់គ្រងដោយគោលនយោបាយវិស័យជលផលជាតិ ២

៣.តំបន់គ្រប់គ្រងជលផល ៣

៤. អំពីដែននេសាទ និងការគ្រប់គ្រងដែននេសាទ ៣

៤.១ និយមន័យដែលនេសាទ ៣

ក. ដែននេសាទទឹកសាប ៤

ខ. ដែននេសាទសមុទ្រ ៤

៤.២. ការគ្រប់គ្រងអាជីវកម្ម ៥

ក. ឧបករណ៍នេសាទ ៥

ខ. ការធ្វើអាជីវកម្មនេសាទ ៥

៤.៣. ការគ្រប់គ្រងនាទីព្រៃលិចទឹក និងព្រៃកោងកាង ៧

ជំពូក ២: សហគមន៍នេសាទ ៨

១. និយមន័យ: ៨

២. វិធាននៃការបង្កើត និងការគ្រប់គ្រងសហគមន៍នេសាទ ៨

២.១ លក្ខខណ្ឌនៃការបង្កើតសហគមន៍នេសាទ ៨

ក. អំពីលក្ខន្តិកៈ និងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុង ៨

ខ. កិច្ចព្រមព្រៀង និងផែនទីសហគមន៍នេសាទ ៩

គ. អំពីផែនការគ្រប់គ្រងសហគមន៍នេសាទ ១០

២.២. លក្ខខណ្ឌសុំចូលជាសមាជិក សិទ្ធិ និងតួនាទីភារកិច្ចរបស់សមាជិកសហគមន៍នេសាទ ១១

ក.លក្ខខណ្ឌសុំចូលជាសមាជិកសហគមន៍នេសាទ ១១

ខ. សិទ្ធិ និងតួនាទីភារកិច្ចរបស់សមាជិកសហគមន៍នេសាទ ១១

គ. សិទ្ធ និងតួនាទីភារកិច្ចរបស់សហគមន៍នេសាទ ១២

គ.១. សិទ្ធិសហគមន៍នេសាទ ១២

គ.២. តួនាទី ភារកិច្ចរបស់សហគមន៍នេសាទ.. ១៣

ឃ.ការជ្រើសរើសប្រធាន និងគណៈកម្មការសហគមន៍នេសាទ.. ១៣

ឃ.១. ការជ្រើសរើសគណៈកម្មការសហគមន៍នេសាទ.. ១៤

ឃ.២. ការជ្រើសរើសប្រធានគណៈកម្មការសហគមន៍នេសាទ... ១៤

៣. ស្ថាប័នគ្រប់គ្រង និងប្រភពថវិការបស់សហគមន៍នេសាទ.. ១៤

៣.១. ស្ថាប័នគ្រប់គ្រង ១៤

ក. តួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ................................ ១៤

ខ. តួនាទី និងភារកិច្ចរបស់រដ្ឋបាលជលផល.. ១៥

៣.២. ប្រភពថវិការបស់សហគមន៍នេសាទ.. ១៥

ជំពូក ៣: ការគ្រប់គ្រងវារីវប្បកម្ម ការដឹកជញ្ជូន និងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មលើផលិតផលជលផល.............. ១៧

១. ការគ្រប់គ្រងវារីវប្បកម្ម... ១៧

ក. ការគ្រប់គ្រងវារីវប្បកម្មទឹកសាប.. ១៧

ខ. ការគ្រប់គ្រងវារីវប្បកម្មសមុទ្រ.. ១៧

២. ការដឹកជញ្ជូន និងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មលើផលិតផលជលផល.. ១៨

៣. អំពីបរិស្ថាន ការនាំចូលវារីរុក្ខជាតិ វារីសត្វពីបរទេស និងការចេញលិខិតអនុញ្ញាត..................... ១៨

ជំពូក ៤: នីតិវិធីដោះស្រាយបទល្មើសជលផល.. ២០

១. ដំណោះស្រាយបទល្មើសជលផលដោយរដ្ឋបាលជលផល... ២០

១.១. អំពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ជលផល.. ២១

១.២. ការចងក្រងសំណុំរឿងសម្រាប់ពិន័យអន្តរការណ៍.. ២២

២. ដំណោះស្រាយបទល្មើសជលផលដោយតុលាការ... ២៣

ក. អំពីអយ្យការអមតុលាការ ខេត្ត/ក្រុង... ២៤

ខ. អំពីចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ សុភាចារបុរស ២៥

គ. អំពីចៅក្រមជំនុំជម្រះ.. ២៦

៣.សមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធ និងការអនុវត្តសាលក្រម ឬ សាលដីកា.. ២៦

៣.១. សមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធ.. ២៦

៣.២. ការអនុវត្តសាលក្រម ឬ សាលដីកា.. ២៧

សេចក្តីផ្តើម

ច្បាប់ស្តីពីជលផល គឺជាវិធានគតិយុត្តិមួយសម្រាប់គ្រប់គ្រង និងការពារនូវធនធានជលផលធម្មជាតិ ក៏ដូចធនធានកែច្នៃ ការដឹកជញ្ជូនជលផល ការទិញ-លក់ ការអភិរក្ស ការការពារ ការថែរក្សាព្រៃលិចទឹក...ព្រមទាំងអាជ្ញាធរ**រដ្ឋបាលជលផល** ដែលស្ថិតក្រោមចំណុះក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សមត្ថកិច្ច*ទទួលបន្ទុក* ។

ច្បាប់ស្តីពីជលផលត្រូវបានព្រាង និងរៀបចំឡើងដំបូងដោយបណ្ឌិតច្បាប់នៃធនាគារពិភពលោក រួមជាមួយគណៈកម្មាការបច្ចេកទេសជលផលនៅ ឆ្នាំ១៩៩៩ ។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ ត្រូវបានធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ជាបន្តបន្ទាប់ និងច្រើនដង ដើម្បីធ្វើការកែលំអឱ្យបានសមស្របតាមការវិវឌ្ឍន៍របស់សង្គមកម្ពុជា ក៏ដូចជាឱ្យស្របតាមគោលការណ៍ច្បាប់ ប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់ ជាពិសេសចំពោះអ្នកនេសាទ អ្នកចិញ្ចឹមត្រី ឬពាណិជ្ជករត្រី ។ល។ ជាមួយគ្នានេះដែរ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីជលផលក៏ត្រូវបានការផ្តល់នូវអនុសាសន៍ល្អៗមួយចំនួនអំពីអាជ្ញាធរដែនដី ក្រសួងពាក់ព័ន្ធ សង្គមស៊ីវិល ក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្រុមប្រឹក្សាអ្នកច្បាប់នៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី កិច្ចប្រជុំពេញអង្គនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ហើយនៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦ ត្រូវបានសភាពេញអង្គអនុម័ត។ បន្ទាប់មកទៀត នៅថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៦ ត្រូវបានព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ឡាយព្រហស្តលេខាលើព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៥០៦/០១១ ប្រកាសឱ្យប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការ ។

ជំពូក ១

ទំពីរដ្ឋបាលជលផល និងការគ្រប់គ្រងជលផល

មុននឹងសិក្សាច្បាប់ស្តីពីជលផល យើងគប្បីស្វែងយល់ពាក្យ **រដ្ឋបាលជលផល** ជាមុនសិន។ រដ្ឋបាលជលផលផ្សំឡើងពីពាក្យ "*រដ្ឋបាល* និង *ជលផល*" ។

រដ្ឋបាល = ការថែរក្សារដ្ឋ នគរ ឬ ប្រទេស

ជលផល = សំដៅប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីធម្មជាតិ ឬ សិប្បនិម្មិត ក្រោមទម្រង់ជាដីលិចទឹកដែលគ្របដណ្តប់ទៅដោយទឹកអចិន្ត្រៃយ៍ ឬ ជំនោរ ឬ ទឹកជោរ នាច និងរុក្ខជាតិចម្រុះលិចទឹក ព្រមទាំងធនធានជីវសាស្ត្រដូចជា វារីសត្វ វារីរុក្ខជាតិដែលបង្កកំណើតនៅក្នុងទឹក ។ ចំពោះពាក្យរដ្ឋបាលខាងលើ ហាក់សំដៅតែទៅលើ រដ្ឋបាលសាធារណៈមួយប៉ុណ្ណោះ (កិច្ចការរដ្ឋ) ។ ប៉ុន្តែការអនុវត្តជាក់ស្តែង ក្នុងវិស័យឯកជនដូចជា: ក្រុមហ៊ុនសមាគម ឬ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក៏មានរដ្ឋបាលរបស់គេដែរ ។

ដើម្បីឱ្យពាក្យរដ្ឋបាលមានន័យរួម និងជាពិសេសបានត្រឹមត្រូវតាមន័យនីតិរដ្ឋបាលនោះ ពាក្យរដ្ឋបាលមានន័យថា : "*សកម្មភាពគ្រប់គ្រង*" ។

ដូច្នេះ "*រដ្ឋបាលជលផលមានន័យថា ជាសកម្មភាពគ្រប់គ្រងធនធានជលផល ក្នុងនោះ រួមមានធនធានជលផលធម្មជាតិ ធនធានជលផលសិប្បនិម្មិតទាំងទឹកសាប ទាំងសមុទ្រ រួមទាំងការដឹកជញ្ជូនជលផល និងការគ្រប់គ្រងដែននេសាទផងដែរ*" ។

១. រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលជលផល

រដ្ឋបាលជលផលមានរចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងចាត់តាំងមួយឯកភាពទូទាំងប្រទេសជាខ្សែរយៈបណ្តោយដែលបែងចែកជាថ្នាក់កណ្តាល អធិការដ្ឋាន ខណ្ឌ ផ្នែក និងសង្កាត់រដ្ឋបាលជលផល (មាត្រា ៦ ច្បាប់ស្តីពីជលផល ២០០៦) ។

រដ្ឋបាលជលផល គឺជាអាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាលដែលចំណុះក្រោមក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ។

២. ការគ្រប់គ្រងដោយគោលនយោបាយវិស័យជលផលជាតិ

ដើម្បីគ្រប់គ្រងវិស័យជលផលប្រកបដោយនិរន្តរភាព ច្បាប់ស្តីពីជលផលតម្រូវឱ្យមានគោលនយោបាយវិស័យជលផលជាតិ មានគណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងដែលដឹកនាំដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ព្រមទាំងមានសមាជិកមួយចំនួនមកពីក្រសួងពាក់ព័ន្ធ (មាត្រា ១៤ ច្បាប់ស្តីពីជលផល ២០០៦) ។

លើសពីនេះទៅទៀត រដ្ឋបាលជលផលត្រូវរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងវិស័យជលផលជាតិ ស្របតាមគោលនយោបាយវិស័យជលផលជាតិ ហើយផែនការនេះតម្រូវឱ្យមានការចូលរួមទូលំទូលាយពីគ្រប់អាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធ និងសហគមន៍មូលដ្ឋាន។ ផែនការ តម្រូវឱ្យធ្វើការពិនិត្យ និងសើរើរៀងរាល់ប្រាំឆ្នាំ (៥) ម្តងដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីលក្ខខណ្ឌ និងកាលៈទេសៈផ្លាស់ប្តូរ។ គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំគោលនយោបាយវិស័យជលផលជាតិ ត្រូវផ្តល់អនុសាសន៍ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលលើផែនការគ្រប់គ្រងវិស័យជលផលជាតិដែលបានសើរើ (មាត្រា ១៥ ច្បាប់ស្តីពីជលផល ២០០៦)។

រដ្ឋបាលជលផល ត្រូវទទួលបាននូវថវិកាអំពីចំណូលលើវិស័យជលផល ជាអទិភាពតាមនីតិវិធីហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់បំរើឱ្យការងារកែទម្រង់វិស័យជលផលដូចជា ការស្រាវជ្រាវ ការអភិរក្ស និងការថែរក្សាធនធានជលផលប្រកបដោយនិរន្តរភាព។

ច្បាប់ស្តីពីជលផល បានបង្កើតឡើងនូវ*ទិវាមច្ឆជាតិ* ដោយតម្រូវឱ្យប្រារព្ធធ្វើនៅថ្ងៃទី ០១ ខែ កក្កដា ជារៀងរាល់ឆ្នាំក្រោមព្រះរាជអធិបតីភាពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ ព្រះរាជតំណាង (មាត្រា ១៧ ច្បាប់ស្តីពី ជលផល ២០០៦)។

៣. តំបន់គ្រប់គ្រងជលផល

តំបន់គ្រប់គ្រងជលផល គឺជាកន្លែងនេសាទគ្រប់ប្រភេទ កន្លែងអភិរក្សជលផល តំបន់ឆ្នេរសមុទ្រ តំបន់ផ្កាថ្ម ទំនាបលិចទឹកក្នុងរដូវទឹកដំឡើង នាទីព្រៃលិចទឹក ព្រៃកោងកាង ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១០ និងមាត្រា ១១ នៃច្បាប់ស្តីពីជលផលឆ្នាំ ២០០៦។

ការបង្កើត ការរំសាយ តំបន់គ្រប់គ្រងជលផល ត្រូវសម្រេចដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ។ ការផ្តល់កម្មសិទ្ធិក្នុងតំបន់គ្រប់គ្រងជលផលអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន លុះត្រាមានការសិក្សាវាយតម្លៃពីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទជាមុន ។ ចំណែកនីតិវិធីនៃការបង្កើត រំសាយតំបន់គ្រប់គ្រងជលផលត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

៤ .អំពីដែននេសាទ និងការគ្រប់គ្រងអាជីវកម្មនេសាទ

៤.១. និយមន័យដែននេសាទ:

ដែននេសាទជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ។ ការប្រើប្រាស់ដែននេសាទក្រៅពីគោលបំណងវិស័យជលផល ត្រូវសម្រេចពីរាជរដ្ឋាភិបាលតាមសំណើរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (មាត្រា ៩ ច្បាប់ស្តីពីជលផល ឆ្នាំ ២០០៦)។ ដែននេសាទរួមមាន: ដែនដីលិចទឹកជាអចិន្ត្រៃយ៍ជាអាទ៍: សមុទ្រ ទន្លេ ដៃទន្លេ បឹង ព្រែក ស្ទឹង អូរ អាងទឹក និងប្រឡាយ ឬដែនដីដែលទទួលរបបទឹកទន្លេមេគង្គជាអាទ៍: ត្រពាំង រណ្តៅ វាលភក់ ល្បាប់ វាលទំនាបលិចទឹកក្នុងរដូវទឹកដំឡើង និងនាទីព្រៃលិចទឹក ព្រមទាំងដែនដីដែលទទួលរបបទឹកជោរ នាចនៃសមុទ្រជាអាទិ៍: នាទីព្រៃកោងកាង ដែលមានតួនាទីសំខាន់